

Gedeputeerde Staten van Gelderland
Onderafdeling Bodembeheer
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Groesbeek, 10 december 2007

Betreft: **bodemverontreiniging Parachutistenstraat/Bredeweg Groesbeek, zaaknr. 2007- 015846**

Geacht college,

Graag wil de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek (WMG) haar zienswijze geven over uw voornemen om het besluit d.d. 11 augustus 2006 inzake de ernst en spoedeisendheid van de bodemverontreiniging op de locatie Parachutistenstraat/Bredeweg in Groesbeek te herzien.

Op 2 augustus 2006 heeft u het Besluit Vaststelling ernst en spoedeisendheid genomen. Daarin staat dat er sprake is van een ernstig en spoedeisend geval van bodemverontreiniging. Sanering is noodzakelijk is. Binnen een half jaar na de besluitsdatum moet een saneringsplan worden ingediend en binnen een jaar na de besluitsdatum moet de sanering aanvangen. Bovendien moeten kruipruimten onder woningen aanvullend worden geventileerd.

Wij stellen vast dat er tot nu toe geen enkel begin is gemaakt met sanering. Er is nog geen saneringsplan opgesteld. Ook is onderzoek naar het vermoedelijke bronperceel tot nu toe achterwege gebleven. Voor zover wij kunnen beoordelen is er door het bevoegd gezag weinig tot geen initiatief genomen om de verplichtingen uit het besluit na te leven. Dit terwijl bekend was dat er op deze locatie vergevorderde bouwplannen zijn.

In plaats daarvan bent u nu voornemens het spoedeisend karakter van de ernstige bodemverontreiniging op te heffen. U wilt dit doen op grond van het rapport 'Binnenluchtonderzoek Parachutistenstraat 3, 5 en 7' dat het bedrijf Enviroplan in opdracht van een van de projectontwikkelaars van de bouwlocatie Parachutistenstraat heeft opgesteld. De gegevens van dit onderzoek zouden volgens u een herziening van het oorspronkelijke besluit van 11 augustus 2006 noodzakelijk maken.

De Werkgroep Milieubeheer Groesbeek is het daar niet mee eens. Naar onze mening is onvoldoende aangetoond dat de risico's voor mens en milieu dusdanig klein zijn dat (spoedige) sanering vooralsnog achterwege kan blijven. Dit standpunt baseren wij op de volgende constatering:

- uit het binnenluchtonderzoek kan niet met voldoende zekerheid worden geconcludeerd dat er geen onaanvaardbare humane risico's zijn;

- er is in het algemeen onvoldoende bewijs geleverd voor de veronderstelling dat er geen of nagenoeg geen uitdampingsrisico's zijn;
- er is onvoldoende aangetoond dat er geen actuele verspreidingsrisico's zijn;
- de bron van de verontreiniging is niet vastgesteld; daardoor is bovendien onbekend of er nalevering vanuit de bron plaatsvindt;
- de humane en milieurisico's als gevolg van ongecontroleerde onttrekking van grondwater zijn onaanvaardbaar groot door het ontbreken van voldoende toezicht en handhaving.

Hieronder volgt een toelichting op deze onderwerpen.

Binnenluchtonderzoek d.d. 13 september 2007

In het rapport over het uitgevoerde binnenluchtonderzoek d.d. 13 september 2007 wordt door Enviroplan beweerd dat 'wanneer geen humane risico's aanwezig zijn in de drie bestaande woningen, kan worden gesteld dat deze zeker niet aanwezig zullen zijn in de te realiseren woningen'. De argumentatie daarbij is dat deze woningen zich dicht bij de bron van de verontreiniging bevinden en de concentraties in het grondwater hoger zijn dan in het plangebied zelf. In het ontwerp-besluit neemt u deze redenering over en stelt u dat de binnenluchtmetingen te beschouwen zijn als een 'worst-case' meting voor wat betreft de risico's in de hele pluim. Op de beweringen en de argumentatie is echter veel af te dingen.

Zo is de bron van de verontreiniging niet vastgesteld. Dat betekent dat niet met voldoende zekerheid kan worden gesteld dat de onderzochte woningen dicht bij de bron liggen dan de nieuw te bouwen woningen. Ook zijn de concentraties van de verontreiniging rondom deze woningen niet eenduidig hoger dan in het plangebied. Peilbuis nr. 73 (zie Aanvullend nader bodemonderzoek d.d. 5 december 2005) is het dichtst bij de woning Parachutistenstraat nr. 3 gelegen. De daarin gemeten verontreiniging is aanzienlijk lager dan die welke in minstens 4 peilbuizen op de bouwlocatie zelf is aangetroffen (nrs. 1A, 64, 65, 67). Peilbuis nr. 73 is na peilbuis nr. 77 (uit hetzelfde onderzoek) het dichtst gelegen bij de door Enviroplan genoemde mogelijke bron. Verder van deze vermoedelijke bron vandaan, op de bouwlocatie, zijn dus hogere concentraties aangetroffen.

Het binnenluchtonderzoek betreft een drietal woningen waar eenmalig in augustus 2007 één meting per onderzochte ruimte is verricht. Voor de opzet van het onderzoek is "uitgegaan" van de GGD-richtlijn Gezondheidsrisico's Bodemverontreiniging. Onduidelijk is in hoeverre de richtlijn is gevolgd en of er op details is afgeweken van deze richtlijn.

In het Aanvullend nader bodemonderzoek d.d. 5 december 2005 is op basis van de verrichte bodemonderzoeken een interventiewaardecontour voor vluchtige aromaten in het grondwater berekend. Deze is met pen ingetekend op het kaartje dat bij het ontwerp-besluit is gevoegd. Daaruit blijkt dat van de op binnenlucht onderzochte woningen één woning (huisnr. 7) - behoudens een uiterste hoekpunt - niet binnen de interventiewaardecontour ligt. Een tweede woning (huisnr. 5) ligt gedeeltelijk - voor iets meer dan de helft - binnen deze contour. Elke argumentatie waarom de meetresultaten in deze (gedeeltelijk) buiten de interventiewaardecontour liggende woningen extrapolerebaar zouden zijn naar de nieuw te bouwen woningen binnen de interventiewaardecontour, ontbreekt. De binnenluchtmetingen in de woningen huisnrs. 5 en 7 moeten wetenschappelijk gezien buiten beschouwing blijven, want ze leveren geen enkele betrouwbare informatie op over de vraag of er uitdampingsrisico's op de locatie binnen de interventiewaardecontour zijn.

Uit het onderzoek van Enviroplan d.d. 5 december 2005 (grondboring nr. 78) blijkt dat zich op nog geen 15 meter noordwestelijk van de onderzochte woningen een compacte grindlaag in de bodem bevindt, onder een maar liefst 130 cm dikke leemlaag. Onbekend is of deze leemlaag ook onder de onderzochte woningen zit, maar mogelijk is de bodemsamenstelling van invloed op de mate van uitdamping. Ook dat maakt extrapolatie van onderzoekresultaten minder betrouwbaar. Uit de profielen van de grondboringen blijkt dat er lokaal grote verschillen zijn in bodemopbouw, waarbij bijvoorbeeld de ligging en dikte van de leemlaag varieert. Het is niet onlogisch om te veronderstellen dat de dikte van de leemlaag invloed heeft op de mate van uitdamping. Bij het ontbreken van een afsluitende leemlaag zou de uitdamping veel groter kunnen zijn. Uit de grondboringen blijkt dat op een deel van locatie de leemlaag ontbreekt.

De Werkgroep Milieubeheer Groesbeek is van mening dat op grond van het verrichte binnenluchtonderzoek niet met voldoende zekerheid de conclusie kan worden getrokken dat er bij deze ernstige bodemverontreiniging geen sprake meer zou zijn van acute risico's van uitdamping voor bewoners van de nieuw te bouwen huizen.

Uitdampingsrisico's

De vraag is of er anderszins bewijs aanwezig is voor de veronderstelling dat er geen onaanvaardbare uitdampingsrisico's zijn. Op grond van het in 2005 uitgevoerde onderzoek stelt Enviroplan dat de verontreiniging zich in de laag vanaf 0,7 tot 1,7 meter onder het grondwaterpeil bevindt. De verontreiniging zou "als het ware zijn afgedekt met een laag betrekkelijk schoon grondwater". Om deze hypothese te toetsen werden twee peilbuizen tot 0,5 m onder het grondwaterpeil geplaatst binnen de interventiewaardecontour. Deze buizen nrs. 80 en 81 tonen geen verontreiniging aan. Enviroplan concludeert vervolgens dat er geen noemenswaardige uitdamping naar kruipruimten in de nieuw te bouwen woningen zal plaatsvinden.

Terecht neemt u in uw besluit d.d. 2 augustus 2006 deze conclusie van Enviroplan niet over. Er zijn namelijk de nodige kanttekeningen bij te plaatsen, wanneer we kijken naar de resultaten van de diepe peilbuis nr. 1* die eerder dat jaar werd geplaatst, ook weer binnen de interventiewaardecontour. Peilbuis nr. 1 bevond zich op minder dan 10 meter afstand van de plek waar later peilbuis 81 is geplaatst. Geheel tegen de verwachting in werd in het grondwatermonster van peilbuis nr. 1* geen overschrijding van de interventiewaarden voor vluchtige aromaten vastgesteld. Er was hooguit sprake van een lichte overschrijding van de streefwaarde van een van de onderzochte stoffen. De verontreiniging die zich volgens Enviroplan op deze diepte zou ophouden, werd dus in deze peilbuis niet aangetroffen. Een (mogelijke) verklaring voor deze uitkomsten ontbreekt. Dat is jammer, want wellicht is er een andere oorzaak voor het feit dat peilbuizen nrs. 80 en 81 geen verontreiniging aantonen.

Op grond van een peilbuis (nr. 72) stelt Enviroplan overigens dat dieper dan grofweg 5 meter onder maaiveld hooguit nog een lichte verontreiniging in het grondwater zit. Wij vragen ons af of een dergelijke conclusie op grond van een enkele meting wetenschappelijk verantwoord is.

Wat namelijk bekend is over deze locatie is dat de bodemsamenstelling zeer varieert. Dat geldt ook voor het grondwaterpeil dat lokaal varieert en gedurende het jaar fluctueert. Zo lag het grondwaterpeil in het Nader bodemonderzoek d.d. 4 mei 2005 gemiddeld 2 tot 2,8 m onder maaiveld. In het Aanvullend nader bodemonderzoek d.d. 5 december 2005 dat grofweg in hetzelfde gebied is uitgevoerd, wordt melding gemaakt van een grondwaterstand tussen 3,2 en 3,5 m onder maaiveld. Ook de pH blijkt zeer te verschillen, van 4,3 tot 6,4 (rapport d.d. 5 december 2005). Een hoge pH kan duiden op de aanwezigheid van (kalkrijk) kwelwater. Het is een gebied waar lokaal kweldruk optreedt. Daardoor kunnen individuele meetresultaten worden beïnvloed. Ook kan de stroomrichting lokaal door kwel worden beïnvloed.

Vluchtige aromaten zijn zoals de naam al zegt vluchtige stoffen, met een apolair karakter. Ze zijn lichter dan water en zijn vanwege hun apolariteit matig, slecht of helemaal niet oplosbaar in water. Op grond van de fysisch-chemische eigenschappen is eerder te verwachten dat deze stoffen zich in de bovenste laag van het grondwater bevinden, dan in een laag daaronder. De vraag doet zich dus voor hoe het kan dat deze vluchtige stoffen niet in de bovenste laag van het grondwater zijn aangetroffen en wel in de laag daaronder.

Verspreidingsrisico's

Volgens uw ontwerp-besluit zal de pluim zich geleidelijk uitbreiden, maar te langzaam om te spreken van actuele verspreidingsrisico's. Mogelijk baseert u deze conclusie op het in 2005 uitgevoerde onderzoek van Enviroplan. In het rapport d.d. 4 mei 2005 (Nader bodemonderzoek) stelt Enviroplan dat de omvang van de verontreiniging sinds 1994 niet aantoonbaar is toegenomen. Enviroplan durft zelfs te beweren dat de feitelijke verspreiding waarschijnlijk nihil is of in ieder geval aanzienlijk lager dan de in het model berekende verspreiding. De enige argumentatie die hierbij wordt gehanteerd is een verwijzing naar de meetresultaten van een zekere peilbuis nr. 11 die in 1994 door het bedrijf GP Milieu-adviezen zouden zijn vastgesteld. Dit onderzoek is nooit gepubliceerd en valt meer dan 10 jaar na dato niet meer te verifiëren. Ook is volstrekt onbekend of en waar destijds nog andere peilbuizen verspreid over de bouwlocatie zijn geplaatst en wat daarvan de meetresultaten waren. De resultaten van dat onderzoek uit 1994 zijn dus niet toetsbaar. Wetenschappelijk gezien is de vergelijking van meetresultaten van peilbuis nr. 11

(1994) en de nabijgelegen peilbuis nr. 11A (2005) onverantwoord en kunnen er geen betrouwbare conclusies aan verbonden worden.

De in 1994 gepubliceerde resultaten van bodemonderzoek (Heidemij Advies, Verkennend bodemonderzoek d.d. januari 1994) en de 2005 uitgevoerde en gepubliceerde onderzoeken van Enviroplan en BOOT organiserend adviesbureau zijn de enige gegevens waarop conclusies over de verspreiding van de verontreiniging gebaseerd kunnen worden.

In het onderzoek van Heidemij Advies uit 1994 zijn slechts drie peilbuizen geplaatst in een groot gebied tot aan de Bruukse straat. In een van de drie peilbuizen (nr. 1, ten noorden van de boerderij) werd een zware overschrijding van de interventiewaarden voor vluchtige aromaten aangetroffen. Deze locatie ligt binnen de in 2005 berekende interventiewaardecontour. De andere twee peilbuizen lagen aan de oostelijke en noordelijke rand van de bouwlocatie.

Naar onze mening kan op grond van de gepubliceerde onderzoekgegevens niet met voldoende zekerheid de conclusie worden getrokken dat de verontreiniging zich niet of slechts zeer langzaam verspreid. Er zijn meer gegevens verspreid over de tijd nodig om dat te kunnen vaststellen.

Bron van de bodemverontreiniging

Zoals u zelf constateert is de bron van de verontreiniging nog niet vastgesteld. Evenmin is vastgesteld dat er geen nalevering vanuit de bron meer plaatsvindt. Er is wel een vermoeden naar aanleiding van historische gegevens over bodemgebruik in de omgeving en naar aanleiding van de hoge waarden die in peilbuizen nrs. 74 en 77 zijn aangetroffen (rapport d.d. 5 december 2005). Nader onderzoek kan hierover uitsluitsel geven. Tot die tijd is er slechts sprake van een vermoeden.

Wij vinden het onverantwoord om de toekomstige bewoners van het bouwplan Parachutistenstraat-west met deze bodemverontreiniging op te zadelen. Want dat is wat er gebeurt als er nu niet wordt gesaneerd. Er is onvoldoende aangetoond dat de verontreiniging zich niet verplaatst. Het valt niet uit te sluiten dat de verontreiniging zich in de toekomst verder gaat verspreiden. Indien uitgegaan wordt van de richting van de grondwaterstroming, zullen mogelijk meer bewoners van deze nieuwbouwwijk in de toekomst met verontreiniging onder hun woning te maken gaan krijgen. Ook is het van belang rekening te houden met de nabijheid van De Bruuk (aangemeld als Natura 2000 gebied). Dit natte natuurgebied is sterk afhankelijk van schoon grondwater. De diepe A-watgang de Leijgraaf die langs de bouwlocatie in oostelijke richting naar De Bruuk stroomt vormt daarbij een extra risico. Bekend is dat deze watgang niet alleen oppervlaktewater afvoert, maar ook grondwater afvangt.

Onttrekking van grondwater

Behalve door uitdamping kunnen ook humane risico's ontstaan door onttrekking en gebruik van verontreinigd grondwater. Volgens het ontwerpbesluit is instemming van het bevoegd gezag nodig voor onttrekking van grondwater, indien daardoor de verontreiniging wordt verminderd of verplaatst. Deze verplichting geldt niet alleen op de locatie van de pluim, maar ook daarbuiten. Onttrekking van grondwater in de omgeving van de pluim zou een aanzuigende werking kunnen hebben en tot verspreiding en verplaatsing van de verontreiniging kunnen leiden. Gezien het feit dat in Groesbeek veel inwoners een put in hun tuin laten slaan voor onttrekking van grondwater ten behoeve van eigen gebruik achten wij de risico's van het niet saneren van de bodemverontreiniging te groot. Wij vragen ons af of de provincie voldoende op de hoogte is van de al aanwezige putten in de nabije omgeving. Onbekend is of en hoeveel woningeigenaren in het reeds gerealiseerde noordelijk deel van de bouwlocatie Parachutistenstraat inmiddels een put hebben laten slaan of voornemens zijn dit te doen, terwijl ze niet weten dat ze hiervoor toestemming aan de provincie moeten vragen. Onbekend is ook of de provincie als bevoegd gezag zich ter plekke hiervan op de hoogte heeft gesteld en dit ook in de toekomst blijft doen. Handhaving is naar onze mening het zwakke punt van deze bepaling.

Bestemmingsplan

Volgens het ontwerp-besluit dient een verandering van de gebruiksfunctie naar een gevoeliger gebruik te worden gemeld bij de provincie. Op deze locatie wordt inderdaad een verandering van gebruiksfunctie voorzien, van agrarisch gebruik naar woningbouw.

In dit kader is het te constateren dat de gemeente Groesbeek in april 2007 een voornemen heeft gepubliceerd om vrijstelling te verlenen (conform art 19 lid 2 WRO) voor de bouw van 37 woningen op de locatie Parachutistenstraat-west. Dit ondanks het wettelijk verbod op het bouwen op verontreinigde grond dat blijkbaar door de gemeente werd genegeerd. Pas na formeel bezwaar van de WMG heeft de

gemeente besloten de te bouwen woningen op de verontreinigde locatie voorlopig buiten beschouwing te laten.

Op 18 oktober 2007 is een van de bouwvergunningen voor deze locatie door de voorzieningenrechter geschorst, op verzoek van een veehouderijbedrijf dat op minder dan 500 meter van de bouwlocatie is gelegen. De rechter oordeelde dat ten onrechte gebruik is gemaakt van de artikel 19 lid 2 procedure. Dit betekent dat de procedure m.b.t. vrijstelling van het geldende bestemmingsplan opnieuw moet worden gevolgd, dit keer conform artikel 19 lid 1. Naar verwachting zal het geruime tijd gaan duren, voordat de vrijstelling verleend kan worden. Dit heeft te maken met de geurhinder van het genoemde veehouderijbedrijf. De bouwlocatie ligt volledig binnen de 2 OUE/m³ contour die als standaardnorm geldt in de nieuwe Wet geurhinder en veehouderij. Tenzij de gemeente de norm voor deze locatie weet op te rekken naar 4,5 OUE/m³, kan hier in ieder geval niet worden gebouwd. De gemeenteraad moet hiervoor een verordening gaan opstellen waarin zij voor deelgebieden binnen de gemeente andere waarden dan de standaardnorm kan laten gelden. Daaraan voorafgaand dient de gemeenteraad een gebiedsvisie vast te stellen met daarin een beoordeling van wat ter plaatse als een acceptabel hinderniveau kan worden beschouwd. Omdat deze procedures een lange looptijd zullen hebben, kan er voorlopig niet worden gebouwd. Dat betekent dat er nu voldoende tijd is ontstaan om op een efficiënte en doeltreffende wijze de bodemverontreiniging aan te pakken, voordat er wordt gebouwd.

Conclusie

Het opheffen van het spoedeisend karakter van de verontreiniging betekent dat er voorlopig niet wordt gesaneerd. Mogelijk blijft sanering zelfs volledig achterwege. De WMG staat op het standpunt dat daaraan te veel risico's zijn verbonden. De bron is niet vastgesteld, onbekend is of er nog nalevering plaatsvindt. De geplande nieuwbouw betekent dat er gaat worden gegraven en 'gerommeld' in de grond boven de pluim. Met zoveel nieuwe gebruikers ontstaat een situatie die slecht is te overzien. Volgens de WMG is het nu, voorafgaand aan de bouw, het meest geëigende en natuurlijke moment om de sanering uit te voeren. Het milieu en de bewoners van de wijk Parachutistenstraat zijn daar het meest bij gebaat.

Hoogachtend,

mw. J. van der Vegt
voorzitter